

Steder i Landet, for hvilke Bestemmelsen vil komme til at gælde, det bliver maaske 5—6 Kommuner i Nærheden af Kjøbenhavn, og med disse Kommuner, hvor det gælder, at Indtægterne altsaa ere saa store, at man kunde give noget højere Lønninger, end Lovforslaget ellers bestemmer, forholder det sig saaledes, at naar de have faaet store Indtægter til deres Kommuner, er det, fordi der i Kommunerne har været gamle Degneembeder med betydelige Indtægter; det vil sige disse Degneembeder med betydelige Indtægter vare oprindelig kirkelige Embeder, Præsteembeder, som gik over til at blive Skolelærerembeder. Der har været saadanne Embeder, til dels med store Embedsjorder, og dissers Indtægter ere i sin Tid gaaede i Kommunens Kasse til Skolevæsenets Forbedring. Jeg synes, at man gerne kunde have ladet Lærerne beholde de enkelte gode Embeder, som saaledes findes, saa at der kunde blive nogle enkelte Embeder, som ere bedre lønnede end de andre. Men naar man lægger saa stærk Vægt derpaa, maa jeg sige, at det er ogsaa en Sag, som efter min Mening ikke har en saadan Betydning, at det skulde blive en Anstødssten for Loven. Som jeg tror at have antydnet tilstrækkelig, vil jeg helst strække mig saa vidt, jeg kan, i Forsøget paa at bringe Modsetningerne mellem de tvende Ting til at forsvinde, saa at vi kunde enes om at faa Loven ført igennem. Jeg skal altsaa ogsaa paa dette Punkt, skønt jeg ikke er overbevist om, at det er rigtigt, at det gaar igennem, saaledes som det nu er foreslaaet, udtale, at jeg ikke skal modsætte mig det.

Derefter komme vi saa til Spørgsmaalet om Konsulenten. Om dette Spørgsmaal og om Tilskuddet af de 35,000 Kr. til Friskolen vil jeg helst udtale mig under et, idet jeg vil sige, at jeg saaledes som Sagen staar, hvor det er mig klart, at der maa blive yderligere Forhandlinger om dem, tror at gavne Sagen mest ved at udtale mig saa lidt som muligt paa det nuværende Tidspunkt. Jeg tror, at jeg vil gavne Sagen bedst ved at bevare min Frihed til at gøre, hvad jeg kan, for at mægle mellem de to Ting paa disse Punkter. Jeg skal kun med Hensyn til Spørgsmaalet om Konsulenten udtale, at jeg godt kunde være gaaet ind paa det af Mindretallet stillede Forslag; og hvad Motiveringen deraf angaar, henholde mig til det ærede Medlem for Odense Amts 2den Valgkreds (M. Madsen) og ikke til det ærede Medlem for Kjøbenhavns Amts 2den Valgkreds (K. M.

Klausen); skønt jeg er enig med ham i Resultatet. Jeg skal i saa Henseende gøre et Par Bemærkninger om det gejstlige Tilsyn. Det glædede mig, at det ærede Medlem, som havde Ordet sidst, udtalte sig saaledes, som han gjorde, thi jeg tror nok, at man kan sige, at det virkelig er Tilfældet, at det gejstlige Tilsyn gennemgaaende er humant, og jeg tror ogsaa nok, at man kan sige, at det ikke er saa ukyndigt, som man gerne vil give det Ord for at være. Skulde det gejstlige Tilsyn afløses af virkelige Skoleinspektører, vilde det blive et meget kostbart Tilsyn, og jeg er saamænd ikke sikker paa, at vi egentlig fik et bedre Tilsyn ad den Vej; det kunde gerne være, at det var det modsatte, der blev Tilfældet. I alt Fald vil jeg for mit Vedkommende ikke kunne være med til at arbejde for Afskaffelsen af det gejstlige Tilsyn. En anden Sag er det, at det kunde være meget heldigt for Ministeriet, om det kunde have en Skolemand til sin Raadighed som Konsulent, en virkelig Skolemand, som selvfølgelig ikke behøvede at have været gejstlig, men som ogsaa godt kunde være en gejstlig, som havde haft en saadan Stilling, at han virkelig var kyndig i Skolevæsen. Hvad der er Hovedsagen, er, at det var en virkelig skolekyndig Mand, men man maa ikke tro, at Hovedhensynet med at have en Konsulent skulde være at forøge det gejstlige Tilsyn. Da vi her i Landet have omtrent 4000 Skoler, gad jeg egentlig nok vide, hvad en Konsulent skulde kunne udrette som Tilsynsmand. Han kan jo ikke være allestedsnærværende, han maa dog anvende en å to Dage til hver Skole, saa at der vilde gaa meget lang Tid mellem, at han kommer paa hvert Sted. Derimod kunde man bruge ham til Hjælp ved Tilsynet, man kunde sende ham til saadanne Steder, hvor der var særlig Anledning dertil, saadanne Steder, hvorfra der var kommet Klager over Skolen, hvor der var Uenighed mellem Beboerne og Skolelæreren; og hvor det ellers kunde være ønskeligt at faa Forholdene personlig undersøgte. I saadanne Tilfælde kunde det være meget rart at have en saadan Konsulent. Jeg vil for at fremdrage en Sag, som var Genstand for megen Omtale i Fjor, nævne, at hvis jeg havde haft en Konsulent, den Gang Hørstedsagen i Fjor var fremme og havde kunnet sende ham til Hørsted, havde vi ikke faaet alle de Spektakler om denne Sag, som vi fik. Jeg tror derfor, at man virkelig kunde gavne Skolevæsenet ved at have en saadan Konsulent. Jeg har jo i en Skrivelse til Udvalget oplyst, hvad Me-